

Centrum pro otázky
životního prostředí
Univerzita Karlova v Praze

Analýza přístupů municipalit k plánování a hodnocení udržitelného rozvoje

.

RVUR, VpM, 13. září 2016

Cíle studie

Cíl: Zhodnotit vybrané iniciativy a přístupů municipalit k hodnocení a plánování udržitelného rozvoje.

Dílčí cíle:

- Popsat a analyzovat 10 vybraných iniciativ podle zadané jednotné struktury
- Sumarizovat poznatky této analýzy z hlediska uplatnitelnosti iniciativ v prostředí ČR
- Popsat aplikovatelnost iniciativ při plánování a hodnocení udržitelnosti na místní úrovni ve vztahu k metodikám vzniklým v gesci MMR
- Přinést ilustraci aplikovaných metodik na příkladu konkrétních měst (Curych, Oslo, Seattle)

Vybrané iniciativy na podporu UR na místní/regionální úrovni

1. Cíle udržitelného rozvoje OSN (*Sustainable Development Goals – konkrétně SDG 11*)
2. Evropské společné indikátory (*European Common Indicators*).
3. Chytrá města (*Smart Cities*)
4. Místní Agenda 21 (*Local Agenda 21*)
5. Pakt starostů (*Covenant of Mayors*)
6. Referenční rámec pro udržitelná evropská města (*Reference Framework for European Sustainable Cities*)
7. Udržitelná lidská sídla (*Habitat, OSN*)
8. Udržitelné komunity (*Sustainable Communities; CLLD – Community Local-led Development*)
9. Zdravá města (*Healthy Cities, WHO*)
10. Zelená města (*Green Cities*)

Postup řešení

Analýza těchto iniciativ sleduje osnovu:

- základní informace o iniciativě
- aplikace či vztah k určitému koncepčnímu rámci pro hodnocení udržitelnosti
- vazba iniciativy na národní úroveň
- vztah k dimenzím a tématům udržitelného rozvoje
- využívání měřítek v podobě indikátorů.

Přístup/metoda hodnocení

- **aplikace či vztah k určitému koncepčnímu rámci** pro hodnocení udržitelnosti - základním rozlišením posouzení, zdali iniciativa využívá politicky založený nebo odborný koncept či rámec (např. footprinting, urbánní metabolismus, oběhová ekonomika ad.)
- **vazba iniciativy na národní úroveň** -
- **vztah k dimenzím držitelného rozvoje** (3-pilířový systém, 2-pilířový systém „*sustainability egg*“, kapitálový přístup, ad.)
- **vztah k tématům UR**: SDGs, Aalborské závazky
- **existence měřítek/indikátorů** (*Bellagio Sustainability Assessment and Measurement Principles*) (metody sběru dat a konstrukce indikátorů; cílové hodnoty; transparentnost; dostupnost veřejnosti ad.)

Vztah k tématům UR (SDGs)

Cíle udržitelného rozvoje pro roky 2015–2030 (<i>Goals</i>)	Dílčí cíle udržitelného rozvoje pro roky 2015–2030 (<i>Targets</i>)									
Vymýtit chudobu ve všech jejích podobách všude ve světě (SDG 1)	SDG 1.1	SDG 1.2	SDG 1.3	SDG 1.4	SDG 1.5	SDG 1a	SDG 1b			
Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství (SDG 2)	SDG 2.1	SDG 2.2	SDG 2.3	SDG 2.4	SDG 2.5	SDG 2.a	SDG 2.b	SDG 2.c		
Zajistit zdravý životní styl a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku (SDG 3)	SDG 3.1	SDG 3.2	SDG 3.3	SDG 3.4	SDG 3.5	SDG 3.6	SDG 3.7	SDG 3.8	SDG 3.9	SDG 3.10
Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělávání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny (SDG 4)	SDG 4.1	SDG 4.2	SDG 4.3	SDG 4.4	SDG 4.5	SDG 4.6	SDG 4.7	SDG 4.a	SDG 4.b	SDG 4.c
Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek (SDG 5)	SDG 5.1	SDG 5.2	SDG 5.3	SDG 5.4	SDG 5.5	SDG 5.6	SDG 5.a	SDG 5.b	SDG 5.c	SDG 5.d
Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi (SDG 6)	SDG 6.1	SDG 6.2	SDG 6.3	SDG 6.4	SDG 6.5	SDG 6.6	SDG 6.a	SDG 6.b		

Vztah k tématům UR (Aalborské závazky)

Oblast /hlavní témata	Cíle/závazky
1. Správa věcí veřejných	<p>1.1 vytvoření společné společně sdílené dlouhodobé vize udržitelného města či obce.</p> <p>1.2 vytváření kapacity pro zapojení občanů a pro udržitelný rozvoj v místním společenství i místní správě.</p> <p>1.3 přizvání všech sektorů místní společnosti k efektivní účasti v rozhodovacím procesu.</p> <p>1.4 zabezpečování otevřenosti, zodpovědnosti a transparentnosti našich rozhodnutí.</p> <p>1.5 efektivní partnerské spolupráci se sousedními obcemi, ostatními městy a ostatními městy a dalšími oblastmi veřejné správy.</p>
2. Místní řízení k udržitelnému rozvoji	<p>2.1 posílení místní Agendy 21 nebo jiných procesů místní udržitelnosti a jejich ustanovení hlavním proudem místního řízení.</p> <p>2.2 zajištění integrovaného řízení směrem k udržitelnosti založeného na principu předběžné opatření a vytvořeného s ohledem na přicházející Tématickou strategii EU městského životního prostředí.</p> <p>2.3 stanovení cílů a časových termínů v rámci Aalborských závazků, vytvoření a zajištění sledování jejich plnění monitorovací zprávou.</p> <p>2.4 zabezpečení toho, že záležitosti udržitelnosti budou klíčovými v městských rozhodovacích procesech, rozdělení zdrojů bude založeno na jasných a všeobecně platných kritériích udržitelnosti.</p> <p>2.5 spolupráce s Evropskou kampaní udržitelných měst a obcí a jejími sítěmi ke sledování a hodnocení pokroku směrem k dosahování cílů udržitelnosti.</p>
3. Společné přírodní statky	<p>3.1 snížení primární spotřeby energie a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie.</p> <p>3.2 zlepšení kvality vod, šetření vodou a efektivnější využívání vody.</p> <p>3.3 podpora a zvyšování biologické rozmanitosti, rozšiřování a péče o vymezená přírodní území a zelené plochy.</p> <p>3.4 zlepšení kvality půdy, ochrana ekologicky produktivní půdy, podpora udržitelného zemědělství a lesního hospodářství.</p> <p>3.5 zlepšení kvality ovzduší.</p>
4. Volba zodpovědné spotřeby a životního stylu	<p>4.1 zabraňování a snižování množství odpadů a zvyšování míry znovu využití a recyklace.</p> <p>4.2 nakládání a zpracování odpadů v souladu se zásadami nejlepší praxe.</p> <p>4.3 vyhnouti se nadbytečné energetické spotřebě, zlepšení koncového využití energie.</p> <p>4.4 zavedení udržitelného nakupování.</p> <p>4.5 aktivní prosazování udržitelné spotřeby a výroby, zejména prostřednictvím ekologicky značených výrobků, biopotravin, etických výrobků (Fair-Trade)</p>

Vztah k tématům UR (Aalborské závazky)

Tab. 3 Napojení témat resp. oblastí Evropských společných indikátorů na Aalborské závazky

Hlavní témata/oblasti Aalborských závazků	Kódy konkrétních cílů/závazků (viz Příloha 3)				
Správa věcí veřejných (A1)	A 1.1	A1.2	A1.3	A1.4 ²⁵	A1.5
Místní řízení k trvalé udržitelnosti (A2)	A2.1 ²⁶	A2.2	A2.3	A2.4	A2.5
Společné přírodní statky (A3)	A3.1	A3.2	A3.3 ²⁷	A3.4	A3.5
Volba zodpovědné spotřeby a životního stylu (A4)	A4.1	A4.2	A4.3	A4.4	A4.5
Plánování a rozvoj (A5)	A5.1	A5.2	A5.3	A5.4	A5.5
Lepší mobilita, menší provoz (A6)	A6.1 ²⁸	A6.2 ⁵	A6.3 ⁵	A6.4 ⁵	A6.5 ⁵
Místní akce pro zdraví (A7)	A7.1	A7.2	A7.3	A7.4	A7.5
Živá a udržitelná místní ekonomika (A8)	A8.1	A8.2 ²⁹	A8.3	A8.4	A8.5
Sociální rovnost a spravedlnost (A9)	A9.1	A9.2	A9.3	A9.4	A9.5
Od místního ke globálnímu (A10)	A10.1 ³⁰	A10.2 ⁷	A10.3	A10.4	A10.5

Pozn.: Žlutá barva označuje závazky, které jsou tématy pokryty.

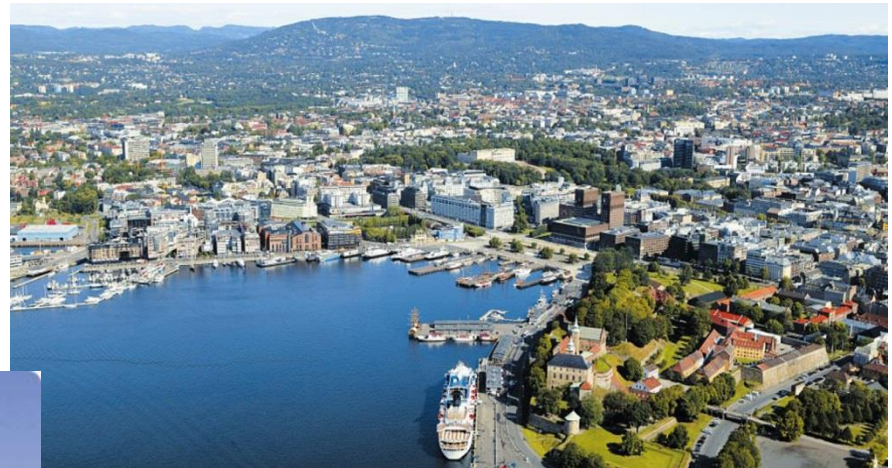

Případové studie

Curych (Švýcarsko)

Oslo (Norsko)

Seattle (USA)

Hlavní poznatky

- **Existuje celá řada přístupů** (konceptů, metodik, postupů) k implementaci koncepce udržitelného rozvoje na místní úrovni. Totéž platí o úrovni národní – tam se ovšem již diskutuje otázka, zdali množství a diverzita různých přístupů a metodik nečiní terén nepřehledným a nesnižuje tak zájem a akčnost potenciálních aktérů.
- **ČR řadu zahraničních přístupů k plánování a hodnocení místní udržitelnosti přebírá, adaptuje** (přizpůsobuje specifickým podmínkám) a aplikuje a/nebo i dále rozvíjí. Ukazuje se, že více se uplatňují iniciativy, které z národní úrovně poskytují organizační, metodickou (např. dokumenty v češtině apod.) nebo dokonce finanční podporu.
- **Indikátory jsou důležitou součástí vybraných iniciativ.** Indikátory neobsahují cílové hodnoty, ani ve většině případů nejsou vázány na strategické aj. dokumenty cíle, limity či standardy obsahující. Pro interpretaci výsledků se využívá *benchmarking* (srovnání s národním průměrem nebo municipalitami) nebo si cíle stanovují municipality. Odborná náročnost interpretace výsledků může být překážkou využívání indikátorů.
- **Klíčovou otázkou je získávání dat**, - sledované iniciativy předpokládají, že data pro naplnění indikátorů budou získávat a poskytovat města sama ze svých vlastních zdrojů..